

ความเชื่อในสังคมไทย Beliefs in Thai Society

สุพรด บุญอ่อน¹, ธีรพันธ์ เชิญรัมย์²

Suprot Boon-on, Thiraphan Choenram

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ต้องการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อในสังคมไทย เพื่อเตือนสติคนในสังคมไทยที่ถูกภัยคุกคามจากความเชื่อที่มาจากคนใกล้ชิด ทั้งจากมิตรที่ใกล้ไกล ทั้งจากมิถุนาชีพทั่วไป ไม่ให้หลงเชื่อคนง่ายอันจะนำภัยมาสู่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เพราะถ้าหลงเชื่อในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ถูกหลอกหลวงโดยอุบายต่าง ๆ ทำให้ชีวิตประสบพบแต่ความทุกข์ มีปัญหาทุกข์เร้าเข้ามาในชีวิตไม่หยุดหย่อน บางคนถึงกับเสียทรัพย์สินที่สะสมมาตลอดชีวิต บางคนเสียทั้งเงินทอง เสียทั้งตัว ทนไม่ไหวต้องฆ่าตัวตายไปก็ไม่ใช่น้อย แต่ถ้าอ่านนำคำสอนเกี่ยวกับหลักความเชื่อที่เรียกว่า กาลามสูตร 10 ประการ ในเกสปุตตสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ชาวกาลามะ หมู่บ้านเกสปุตตนิคม แคว้นโกศล ที่สอนไม่ให้เชื่อสิ่งใด ๆ อย่างงมงาย แต่ให้ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณและโทษเสียก่อนแล้วจึงเชื่อ ก็จะทำให้พ้นจากภัยที่เกิดจากการหลงเชื่อ หลงผิด สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

คำสำคัญ ความเชื่อ, สังคมไทย

Abstract

This journal presented the concept of the beliefs in Thai society to remind the people that were threatened with various beliefs from their friends, familiar, and cheats leading to the danger for themselves, their families, societies, and countries. If they believed on bad things, they would meet the suffering and problems in their lives. Someone might lose their properties and kill themselves. The Kalamasutta 10 that the Buddha taught to the Kalama, Kesaputtanikama village in Kosla was not to believe something credulously but use the wisdom to consider for advantages and disadvantages. It passed on the danger and made their lives happy.

Keywords: Belief, Thai Society

¹ รองศาสตราจารย์ , อาจารย์ประจำและรับผิดชอบหลักสูตร สาขาวิชาสังคมศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์,
E-mail: suprot555@gmail.com,

² อาจารย์ประจำและรับผิดชอบหลักสูตร สาขาวิชาสังคมศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์,

บทนำ

ทุกวันนี้ ที่เศร้าหมอง ไม่ส่องใส
 ถูกหลอกหลวง ด้วยคารม จมอบาย
 บ้างถูกหลอก ให้รัก ปักใจเชื่อ
 เสียทั้งตัว ทั้งตั้งค์ ยังเสียใจ
 บ้างถูกหลอก กรอกข้อมูล สูญเงินแสน
 เอาเงินล้าน มาล่อ ก็ลืมจน
 บ้างถูกหลอก บอกพนัน นั้นรวยแน่
 จะเล่นให้ ได้เป็นล้าน สำราญเลย
 บ้างถูกหลอก บอกให้กู้ จะชูช่วย
 เชื่อคำเขา เอาดอกโหด โกรธตอนคืน
 เชื่อมนต์ดำ ทำพิธี มีแต่เสีย
 เสียทั้งตัว เสียทั้งตั้งค์ ยังเสียใจ
 เชื่อถ้อยคำ นำมา เมื่อหาเสียง
 ทั้งพ่อค้า แม่ค้า ระอากัน
 เชื่อคำฮิต ปิดสวิต ทิดสามปอ
 พูดถึงเกียรติ ถึงศักดิ์ศรี ที่เป็นไทย
 เชื่อคำลวง หลอกให้ ไปเลือกเขา
 บอกจะลด กลับเพิ่ม ซ้ำเติมกัน
 เชื่อลัทธิ ถวายตัว กลัวท่านตาย
 คิดว่าท่าน นั้นพระดี กลับมีภัย
 เชื่อตำรวจ ปวดม้าม สามแสนลิตร
 เรือสามลำ นำกลับมา ฮาทันที
 เชื่อนักโทษ ชั้นสิบสี่ ที่พูดใหม่
 พักโทษมา ทำทาง อย่างสบาย
 ความเชื่อหรือ คืออะไร ใครรู้บ้าง
 ให้ผู้อ่าน นึกออก บอกประเด็น
 ความเชื่อนี้ ที่นำมา พาให้คิด
 ต้องพลาดพลัง รั้งไม่หยุด สุดปวดใจ

ต่างทุกซี้ใจ ไม่สนุก ทุกข์เหลือหลาย
 บ้างพุ่มพวย ตายทั้งเป็น น่าเห็นใจ
 ใจไม่เหลือ เชื่อเขา นำเศร้าใหม่
 เกิดขึ้นได้ เพราะไปเชื่อ เจ็บเหลือทน
 มันเจ็บแค้น แสนเศร้า เขาไม่สน
 ทำบางคน ทนไม่ไหว เชื่อไปเลย
 ขอเพียงแต่ ส่งต้นทุน หนุนเฉยเฉย
 เชื่อเขาเฉย เลยส่งไป ไม่ได้คืน
 จะได้รวย ช่วยแน่ แค่อย่าขึ้น
 ยากจะฝัน กลืนน้ำตา น่าเห็นใจ
 บ้างเสียเมีย เสียสามี ดีที่ไหน
 ทนไม่ไหว ไม่ได้ดัง ที่หวังกัน
 สุดท้ายเกลี้ยง เศรษฐกิจ ติดอาสัญ
 แทบอาสัญ หวันหมดตัว ทั่วเมืองไทย
 ปิดสอวอ ก็พูดมา พาเหลวไหล
 จะมีกิน มีใช้ ไปด้วยกัน
 สุดท้ายเศร้า เขาทำ ซ้ำอาสัญ
 ทั้งน้ำมัน ทั้งก๊าซ ประหลาดใจ
 เหมือนฝันร้าย ตายทั้งเป็น เห็นกันใหม่
 รุมกันใหญ่ ให้พลัง หวังซีวี
 น้ำมันติด ตามเรือไป ไวเหมือนผี
 สิ่งไม่มี คือน้ำมัน อันตราย
 โรคมากไป ใหญ่มาก ยากจักหาย
 อีกรวมมาย หลายอย่าง สร้างประเด็น
 โปรตเอ่ยอ้าง สร้างวีซี ชี้ให้เห็น
 จักได้เห็น เน้นที่มา พาเข้าใจ
 เชื่อคนผิด พาถล่ำ ทำไกล
 อ่านต่อไป ได้ข้อคิด ติดตามเอย...

ดรามา หมอปลาย ทำพิธี "ปล่อยจระเข้" เจอคอมเมนต์ช็อตฟิล รบกวมนมาเก็บด้วย ดรามา หมอ
 ปลาย ทำพิธี "ปล่อยจระเข้" ลักษณะเหมือนของจริง เพื่อสะเดาะเคราะห์ แฟนคลับสาธุรัวๆ แต่เจอคอม
 เมนต์ช็อตฟิล เจ้าของที่ไม่อนุญาต รบกวมนมาเก็บด้วย เหตุกังวลในเรื่องคุณไสย (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
 ออนไลน์ ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 13 มิถุนายน 2567, 18/06/67 : ออนไลน์)

โดนแน่ 'ลัทธิเชื่อมจิต' พศ. แกลงไม่มีในไตรปิฎก 'หนุ่ม กรรชัย' โทษกระเสชต์เลย งานนี้มีหนาว
 โดนแน่ 'ลัทธิเชื่อมจิต' บุตรพระพุทธเจ้า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พศ. แกลงแล้ว ไม่จริงไม่มีใน

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

พระไตรปิฎก หน่อม กระทบ ชี้โทษกระแสดลย เอาเรื่องไม่จริงเผยแพร่ ถือว่านำข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ กรณีข่าวเด็กชายอ้างเป็นบุตรพระพุทธเจ้า "เชื่อมจิต"(ลัทธิเชื่อมจิต) ล่าสุด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ตั้งโต๊ะแถลงข่าววันนี้ นายอินทพร จันเี่ยม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) แถลงได้รวบรวมข้อมูลรายละเอียดข่าวสารต่าง ๆ เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสอนที่ผิดเพี้ยน (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ ฉบับวันศุกร์ที่ 17 พฤษภาคม 2567, 18/06/67 : ออนไลน์)

สาวรำให้ ถูกพระเจ้าสำนักลัทธิถวายตัว เปิดคลิปอ้างสมยอม ยันไม่เป็นความจริง-ถูกสั่งให้ทำเมื่อเวลา 10.30 น. วันที่ 13 มิถุนายน ที่ สน.คันนายาว นายเอกภพ เหลืองประเสริฐ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้ก่อตั้งเพจสายไหมต้องรอด พร้อมทีมงาน พาหญิงผู้เสียหาย 2 คน และ ผู้ชาย 1 คน ที่ถูกอดีตพระสงฆ์รูปหนึ่ง พาไปมีเพศสัมพันธ์ โดยอ้างว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์ ได้เข้ามาแจ้งความหลังจาก เมื่อคืนที่ผ่านมา มีสื่อช่องหนึ่ง เปิดภาพวาบหวามของเหยื่อ โดยที่ไม่เป็นความจริงทำให้เหยื่อเข้าใจอย่างมาก ผู้เสียหาย เล่าทั้งน้ำตาว่า ก่อนหน้านี้ตนสมยอมเพราะศรัทธาในพระรูปนี้อย่างมาก และยืนยันว่าที่ออกมาแฉไม่ได้เป็นการขัดผลประโยชน์เรื่องการขายวัตถุมงคล ซึ่งขณะนี้คืออยู่ในชั้นศาลฯ แล้ว ส่วนกรณีในวันนี้มีสื่อช่องหนึ่งเผยแพร่คลิปหญิงสาวแก้ผ้าเต้นยั่ว หรือมีพฤติกรรมอื่นที่เป็นลักษณะโป๊เปลือยนั้น ผู้เสียหายชี้แจงว่า คลิปดังกล่าวนั้นเป็นคลิปที่อีกฝ่ายเป็นคนวิดีโอคอลมาหา แต่ภาพที่เผยแพร่ออกไป ผังที่เป็นหน้าของอีกฝ่ายกลับถูกถมด้วยสีดำเพื่อตั้งใจปิดบังใบหน้า มีบางคลิปที่เป็นการตัดต่อ และอดีตพระได้มีการสั่งให้ผู้เสียหายถ่ายไปเพื่อเป็นการดิงพลังทางกาย แล้วต้องทำหน้ายิ้ม ห้ามมีข้อสงสัยใดๆทั้งสิ้น ไม่อย่างนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จ (หนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์ ฉบับวันศุกร์ที่ พุธที่สบดีที่ 13 มิถุนายน 2567, 18/06/67 : ออนไลน์)

น้ำมันขายเกือบหมด 3.3 แสนลิตร 16 ลูกเรือมีเหลือแค่ 8 “บีกเต่า” บินสอบที่สงขลา “หลวงตาเต่า” บินลงใต้สอบปากคำลูกเรือขโมยเรื่อน้ำมันเถื่อนทั้ง 3 ลำ ที่ทำเทียบเรือตำรวจน้ำ 7 อ.เมืองสงขลา ขยายผลผู้อยู่เบื้องหลังและผู้ที่เกี่ยวข้อง ระบุน้ำมันเถื่อน 3.3 แสนลิตร ถูกขายหมดแล้ว และลูกเรือที่อยู่ไม่ครบนำตัวไปสอบปากคำที่กองปราบฯเรือทั้งหมดอยู่ระหว่างลากจูงเข้าฝั่ง เพราะ 1 ใน 3 ลำ เครื่องยนต์เสีย ทำให้ถึงปลายทางล่าช้ากว่ากำหนด ด้าน ผบก.รน. ยืนยันมีตำรวจมีเอี่ยวแน่นอนอยู่ระหว่างสอบสวนว่ามีก๊วนาย ส่วน ผกก.2 บก.ปอศ.เรียกผู้ต้องหาถูกจับคดีน้ำมันเถื่อนมารายงานตัว และเตรียมถอนประกันผู้ต้องหาที่หลบหนี พร้อมชี้แจงกรณีให้ผู้ต้องหาเฝ้าเรือแทนเจ้าหน้าที่เนื่องจากน้ำเข้าต้องดูออกจากเรือตลอดเวลาเกรงจะล่ม รวมทั้งลูกเรือรู้กลไกในเรือดีกว่า ล่าสุดลากเทียบท่าสงขลาแล้ว (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 18 มิถุนายน 2567, 18/06/67 : ออนไลน์)

เรื่องราวต่าง ๆ ที่ยกมาข้างต้น ต้องการจุดประเด็นให้ทุกท่านได้เห็นเรื่องราวในสังคมผ่านข่าวสารว่าท่านคิดอย่างไรกับเรื่องดังกล่าว เชื่อหรือไม่เชื่อ เพราะเหตุใด ทำอย่างไรจึงควรเชื่อ ทำอย่างไรไม่ควรเชื่อแล้วสุดท้ายความเชื่อนั้นหมายถึงอะไรกันแน่

ความหมายของความเชื่อ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า”เชื่อ”ไว้ว่า เห็นตามด้วย เช่น ควรเชื่อคำสั่งสอนของพ่อแม่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 390)

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ LEXiTRON ความเชื่อ [n.] belief [syn.] ความศรัทธา,ความเลื่อมใส,ความเชื่อถือ ตัวอย่างประโยค คนไทยมีความเชื่อในเรื่องผีสางเทวดามาช้านานแล้ว (พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ LEXiTRON, 01/07/67 : ออนไลน์)

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2536 : 7) กล่าวไว้ว่า ความเชื่อ คือ การยอมรับข้อเสนอใดข้อเสนอหนึ่งไว้ว่าเป็นจริง คือการยอมรับข้อเสนอข้อใดข้อหนึ่งไว้ว่า เป็นจริง การยอมรับเช่นนี้ โดยสารัตถะสำคัญแล้ว เป็นการรับเชิงปัญญา แม้ว่าจะมีอารมณ์สะท้อนใจเข้ามาประกอบร่วมด้วย ความเชื่อก่อให้เกิดภาวะทางจิตขั้นในบุคคล ซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้น

ภิญโญ จิตธรรม (2522 : 2) ได้เขียนเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า “ความกลัวและความไม่รู้เป็นสาเหตุให้เกิดความเชื่อ และความเชื่อก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดศาสนาในสังคมมนุษย์สมัยโบราณ (Primitive Society) อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าไปมาก แต่มนุษย์ก็ยังมีพฤติกรรมแสดงออกทางความเชื่อกันอยู่ในชีวิตประจำวัน”

สรุปได้ว่า ความเชื่อหมายถึง การยอมรับที่จะทำตามโดยอาจจะมีสาเหตุมาจากความเลื่อมใสหรือความกลัวก็ตาม

ความเชื่อหรือ คือยอมรับ กลับไปทำ	ความคิดนำ ทำไป ไร้เหตุผล
ไร้ปัญญา มาแต่เชื่อ เปื่อเหลือทน	จึงเกิดผล ดลทุกข์ ตามยุคกาล
แต่ถ้าเชื่อ ใช้ปัญญา มาประกอบ	เป็นเชื่อชอบ มออบผล ดลสุขสานต์
เป็นเชื่อดี มีผล ดลตามกาล	เป็นแก่นสาร สมควร ถ้วนดีเอย...

สังคมไทย

สังคม (Social) หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีระเบียบกฎเกณฑ์และความเชื่อถือที่สำคัญร่วมกัน ตลอดจนมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกันเอง และระหว่างบุคคลกับกลุ่มสังคม

สังคมไทย (Thai Social) หมายถึง กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทย มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นต่างจากสังคมอื่น ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ความเชื่อ มารยาท อาหาร การดำเนินชีวิตที่มีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เป็นต้น

สังคมไทย (Thai Social) หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน ดำเนินชีวิตร่วมกัน อาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน (สังคมไทยกับสังคมชนบท, 01/07/67 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า สังคมไทย หมายถึง กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย แม้จะมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันบ้าง แต่ก็มีความเป็นของตนเอง โดยคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

สังคมไทย ในตำนาน เล่าขานมา	ชอบทำนา ทำไร่ ใจสุขสันต์
รักสงบ รบไม่ฉลาด อดอดทน	สัมพันธ์มัน หมั่นพึ่งพา นำยินดี

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

ภาษาไทย แต่งใช้เอง เก่งแคไหน
วัฒนธรรม ล้ำค่า อาหารดี
ทั้งดีดี ดีเป่า เราก็ก่่ง
ยิ้มสยาม นามระบือ นี่คือไทย

สมเป็นไทย ใจพุทธ สุดศักดิ์ศรี
ทั้งกระบี่ กระบอง ไม่รองใคร
จะร้องเพลง เก่งหมด เสียงสดใส
อีกน้ำใจ ให้ทุกชาติ ไม่ขาดเออ...

แนวคิดเรื่องความเชื่อ

แนวคิดเรื่องความเชื่อ มีมาพร้อมกับการเกิดขึ้นของมนุษย์ โดยจะมีความเชื่อที่แตกต่างกันไป ตามยุคตามสมัย ตามเผ่าพันธุ์ ซึ่งพอจัดเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. ความเชื่อในธรรมชาติ ความเชื่อระดับต่ำสุดของมนุษย์ คือความเชื่อในธรรมชาติ เพราะธรรมชาติเกิดอยู่ข้างเคียงกับ มนุษย์มนุษย์เกิดมาสัมผัสในโลกสิ่งแรกที่มนุษย์ได้เห็นได้สัมผัสก่อนสิ่งอื่นคือ ธรรมชาติรอบตัวมนุษย์และธรรมชาติต่างๆ เหล่านั้น ได้แก่ ความมืด ความสว่าง ความหนาว ความร้อน ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว แม่น้ำลำธาร ต้นไม้ พาร่องฟ้าผ่า แผ่นดิน ไหว ภูเขาไฟระเบิด มนุษย์เชื่อว่าธรรมชาติเหล่านั้น มีตัวตนมีอำนาจพิเศษและสามารถก่อให้เกิดคุณและโทษแก่มนุษย์ได้ มนุษย์จึงเกรงกลัวและกราบไหว้ ดังนั้น การนับถือธรรมชาติจึงนับเป็นขั้นแรกแห่งความเชื่อของมนุษย์

2. ความเชื่อในคติถือผีสาง เทวดา วิวัฒนาการแห่งความคิดของมนุษย์เกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญรอบข้างอย่างอื่น มนุษย์ มีความสงสัยว่าความมืด ความสว่าง ความร้อน ความหนาว ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ พากฟ้า แม่น้ำ แม้ภูเขาและต้นไม้ใหญ่ที่สามารถบันดาลให้เกิดความผันแปรไปได้ต่างๆ ในตัวธรรมชาติเหล่านั้น และมีผลบันดาลให้เกิดความสุขและความทุกข์แก่มนุษย์ ด้วยเหตุนี้ มนุษย์จึงสร้างรูปเทวดาบ้าง รูปมนุษย์บ้าง หรือรูปครึ่งมนุษย์ครึ่งสัตว์บ้าง เช่น พระกัมมิจาที่ แม่ย่านางเรือ และ เทพารักษ์ต่างๆ เป็นต้น เพื่อบูชาธรรมชาติเหล่านี้คงมีอำนาจจะไรร้อย่างหนึ่งสิ่งสถิตอยู่ อำนาจที่สามารถบันดาลให้เป็นได้นั้น เรียกว่า เจตภูตหรือวิญญาณ เจตภูตที่มีอำนาจทำความทุกข์ให้เกิดขึ้นอาจเป็นมารร้ายหรือ ผีสางอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนที่นำ ความสุขมาให้ อาจเป็นท้าวประภพใดประภพหนึ่ง และในขั้นนี้ เจตภูตที่ทรงอำนาจสถิตอยู่ในธรรมชาตินั้นๆ อาจแบ่งออกได้อีก เป็น 3 ลำดับแห่งวิวัฒนาการทางความคิดของมนุษย์ ดังนี้

2.1 เริ่มจากธรรมชาติแต่ละอย่างก่อน แล้วกว้างออกไปถึงธรรมชาติทุกอย่างในโลก โดยเชื่อว่าสรรพสิ่งในโลกมี วิญญาณสิ่งสถิตอยู่

2.2 เชื่อว่าวิญญาณเหล่านั้นมีอำนาจไปแต่ละอย่าง อาจบันดาลความดี ความชั่ว ความสุข และความทุกข์ให้แก่มนุษย์ได้แต่ละอย่างตามอำนาจและความกรุณาที่มีอยู่ วิญญาณเหล่านั้นต้องมีรูปร่างแต่ไม่สามารถเห็นได้

2.3 เริ่มสร้างขึ้นด้วยความนึกคิดของตนเอง ภาพที่ตนนับถือเรียกว่า พระเจ้าหรือเทพเจ้าหรือผีสางเทวดาก็ตาม เกิดขึ้นมาแต่ครั้งนั้น ความเชื่อเช่นนี้เป็นมูลเหตุอีกประการหนึ่งของศาสนานักปราชญ์ในสังคมมนุษย์โบราณเรียกความเชื่อนี้ถือว่า วิญญาณหรือเจตภูต

3. ความเชื่อในวิญญาณบรรพบุรุษ ความเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ ได้แก่ มารดา บิดา ปู่ย่า และตายายที่ตายไปแล้ว วิญญาณของบุคคลเหล่านั้นไม่ได้ไปไหน ยังคงอยู่เพื่อปกป้องรักษาดูแลบุตรหลาน

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

ของพวกเขา ทำให้เกิดการบูชาวิญญาณบรรพบุรุษ โดยสังเกตตัวอย่างได้จากการบังสุกุลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วของคนไทย และการกราบไหว้บูชาบรรพบุรุษของคนจีน

4. ความเชื่อในเทพเจ้าหลายองค์ ความคิดของมนุษย์ได้พัฒนาติดต่อมาจากความคิดเรื่องสร้างภาพเทพเจ้าตามมโนคติของตน โดยคิดเห็นว่าธรรมชาติอย่างใดควรมีรูปเป็นอย่างไร และธรรมชาติอย่างไหนมีอำนาจสูงต่ำกว่ากันอย่างไร บางพวกเชื่อว่า พระอาทิตย์เป็นเทพเจ้าสูงสุด บางพวกเชื่อว่า พากฟ้าเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ บางพวกเชื่อว่าพระจันทร์เป็นเทพเจ้าสูงสุดกว่าเทพเจ้าองค์ใด เทพเจ้าแต่ละองค์มีอำนาจลดหลั่นกัน และมีหน้าที่แตกต่างกัน (ความเชื่อ, 01/07/67 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า แนวคิดความเชื่อของคนในสมัยก่อน มาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ผีสางเทวดา วิญญาณบรรพบุรุษ และเทพเจ้าที่หลากหลาย บางพวกก็เชื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง บางพวกก็เชื่อหลายอย่าง บางพวกก็เชื่อโดยนำมาผสมผสานกันไป

ความเชื่อนี้ มีมานาน แต่กาลไหน	พอจับได้ ดังกล่าวนี้ สักลุ่มหนา
หนึ่งธรรมชาติ เช่นภูเขา ดาวดารา	อีกทั้งป่า ทั้งอาทิตย์ คิดเชื่อกัน
สองผีสาง นางไม้ ไปเรียกขาน	ทั้งวิญญาณ ขานรับ นับสุขสันต์
ทั้งเจ้าที่ แม่นาง ก็อ้างกัน	ให้ผลักตัน ได้ดี ที่เชื่อมา
สามผีพ่อ ผีแม่ แลให้ช่วย	ผีปู่ด้วย ช่วยลูกหลาน ให้รักษา
ผียายด้วย ช่วยกัน นันผีตา	อีกผีย่า มาด้วย ให้ช่วยกัน
สี่เชื่อเทพ เทวดา ให้มาช่วย	หลายองค์ด้วย ช่วยให้ ได้สุขสันต์
เทพมากมาย หลายชั้น ลดหลั่นกัน	เชื่อทั้งนั้น วันที่ผ่าน นานมากเอย...

ความเชื่อในสังคมไทย

ความเชื่อของคนไทย ความเชื่อของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีผลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ ทั้งให้คุณประโยชน์และให้โทษ แล้วมนุษย์ไม่สามารถค้นหาสาเหตุมาอธิบายได้ ทำให้เกิดความหวาดกลัว

สำหรับบริบทของสังคมไทยในทุกภาคส่วน มีความเชื่อที่หลากหลาย อันเป็นที่มาของความเชื่อและพิธีกรรมตามประเพณี มีธรรมเนียมและรูปแบบการปฏิบัติที่แปลกแตกต่างกัน

ความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มของความเชื่อ ดังนี้

1. ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากคนไทยนับถือพระพุทธศาสนามาตั้งแต่บรรพบุรุษ ความเชื่อจึงมุ่งเน้นพระรัตนตรัยหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ

ก) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ใครทำกรรมใดไว้ ผลกรรมนั้นจะตามสนอง ซึ่งมีความเชื่อว่า ทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

ข) ความเชื่อเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ สัตว์โลกทั้งหลายยอมเวียนว่ายตายเกิดวัฏสงสาร ตามผลแห่งกรรมของตน เป็นความเชื่อตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

ค) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งธรรมชาติ

ง) ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

2. ความเชื่อเกี่ยวกับวิทยาาคม เป็นความเชื่อเรื่องสิ่งลึกลับที่เหนือธรรมชาติ ไม่สามารถพิสูจน์ทราบได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ แยกออกได้เป็น 2 เรื่อง คือ

2.1 ความเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถา เป็นจำพวกตัวอักษรหรืออักขระที่ผูกเป็นข้อความ ถือว่ามีอำนาจลึกลับแฝงเร้นอยู่ เมื่อนำไปใช้ตามที่กำหนด เช่น นำไปบริกรรม เสกเป่าหรือสวด เชื่อว่าจะเกิดความศักดิ์สิทธิ์หรือเกิดความขลัง ปัจจุบันความเชื่อประเภทนี้ได้ลดน้อยลง ด้วยเหตุความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่

2.2 ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง เป็นความเชื่อในสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เชื่อว่าสามารถป้องกันอันตราย ยิง แทง ฟันไม่เข้า ตัวอย่างเช่น เหล็กไหล เขี้ยวเสือ ฯลฯ

3. ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อประเภทนี้น่าจะเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับคนไทยมาแต่อดีต ส่วนมากจะพบเห็นได้จากพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง รูปเหมือนพระสงฆ์ที่เคารพเลื่อมใส เป็นพระเกจิอาจารย์ อาจกล่าวรวมไปถึงศาลปู่ตา ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อ ศาลเจ้าแม่ ความเชื่อประเภทนี้ยังคงมีปรากฏให้เห็นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

4. ความเชื่อเรื่องผีसाงเทวดา สิ่งลึกลับที่มองไม่เห็นตัวตน ถือว่ามีอิทธิฤทธิ์และอำนาจเหนือมนุษย์สามารถให้คุณให้โทษก็ได้ สิ่งเหล่านี้ ทางวิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถหาบทสรุปได้แน่ชัดว่ามีจริงหรือไม่ บางครั้งในสิ่งที่เกิดขึ้นก็มีเหตุอันน่าเชื่อถือ

5. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ หมายถึง วิชาว่าด้วยการพยากรณ์ โดยอาศัยดาราศาสตร์เป็นหลัก ความเชื่อเช่นนี้ปรากฏแพร่หลายในทุกชนชั้นของสังคมไทย จนกระทั่งมีการเรียนการสอน สืบทอดอย่างเป็นทางการ และยึดถือเป็นอาชีพ บทความดีๆ (ตำนานความเชื่อของคนไทย, 01/07/67 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ในสังคมไทยนั้นมีความเชื่อหลักๆ คือ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับวิชาอาคม ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องผีसाงเทวดา และความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์หรือหมอดู

ความเชื่อใน สังคมไทย อย่างไรหนอ	เท่าที่พอ ขอมาดู จึงรู้ผล
หากกลุ่มใหญ่ ได้จัดกัน นั้นมายล	ตามที่ค้น คว้าม่า ว่ากันไป
หนึ่งเชื่อทาง พระพุทธ-ศาสนา	ธรรมนำมา พาเป็นมิตร จิตผ่องใส
เรื่องบาปบุญ คุณโทษ โปรดเข้าใจ	สุขสดใส ใจเป็นสุข ในทุกกาล
สองวิชา อาคม นิยมขลัง	เสกเป่าตั้ง ขลังดี มีมวลสาร
ทั้งเหล็กไหล ไพรดำ เป็นตำนาน	เชื่อมานาน ถึงกาลนี้ ที่เห็นกัน
สามเชื่อดัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีฤทธิ์นะ	มีทั้งพระ ทั้งผี เป็นสิสัน
พระคู่บ้าน คู่เมือง เรื่องลือกัน	เจ้าพ่อนั้น ฉันทไป กราบไหว้มา
สี่ผีसाง เทวดา มหาเวทย์	ผู้วิเศษ ศักดิ์สิทธิ์ คิดค้นหา
ทั้งอินทร์พรหม ยมยักษ์ จักนำพา	วิ่งไปหา พวกเขื่อ ว่าเหนือคน
ห้าใหญ่โต โหราศาสตร์ คาดว่าแม่น	บ้างวิ่งเล่น เล็งหมอดู อยู่แห่งหน
เชื่อเรื่องดวง ร้ายดี มีแก้บน	ตามที่ตน คนเชื่อกัน เช่นนั้นเอย...

ความเชื่อในพระไตรปิฎก

ในเกสปุตตสูตร พระไตรปิฎก ฉบับหลวง เล่มที่ 20 ข้อที่ 505 หน้า 179-184 ว่าด้วย ข้อห้ามมิให้เชื่อโดยอาการ 10 อย่าง โดยชาวกาลามโคตรถามพระพุทธเจ้าว่า พร้าหมณ์แต่ละพวกที่มายังเกสปุตตนิคมต่างก็ประกาศคำสอนของตน ส่วนวาทีของผู้อื่นก็ช่วยกันกระทบกระเทียบ ดูหมิ่น พุดกด ทำให้ไม่น่าเชื่อ จึงสงสัยว่า จะรู้ได้อย่างไรว่าใครพูดจริง พูดเท็จ เมื่อพระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมจบ ชาวกาลามโคตรประกาศตนเป็นอุบาสก ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดชีวิต

พระพุทธเจ้าตรัสแก่ชาวกาลามโคตรว่า

1. อย่าได้ยึดถือตามถ้อยคำที่ได้ยินได้ฟังมา
2. อย่าได้ยึดถือตามถ้อยคำสืบๆ กันมา
3. อย่าได้ยึดถือโดยตื่นข่าวว่า ได้ยินอย่างนี้
4. อย่าได้ยึดถือโดยอ้างตำรา
5. อย่าได้ยึดถือโดยเดาเอาเอง
6. อย่าได้ยึดถือโดยคาดคะเน
7. อย่าได้ยึดถือโดยความตรึกตามอาการ
8. อย่าได้ยึดถือโดยชอบใจว่าต้องกันกับพิธีของตัว
9. อย่าได้ยึดถือโดยเชื่อว่าผู้พูดสมควรจะเชื่อได้
10. อย่าได้ยึดถือโดยความนับถือว่าสมณะนี้เป็นครูของเรา

ทรงให้รู้ด้วยตนเองว่า ธรรมใดเป็นอกุศล ธรรมใดมีโทษ ธรรมใดผู้รู้ดีเตียน ธรรมใดใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์ เมื่อนั้น ควรละธรรมเหล่านั้นเสีย แล้วทรงถามชาวกาลามโคตรว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อเกิดขึ้นในภายในบุรุษ ย่อมเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์หรือเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ ทรงตรัสต่อไปว่า บุคคลผู้โลภ ผู้โกรธ ผู้หลง ถูกความโลภ ความโลภ ความหลงครอบงำ มีจิตอันความโลภ ความโกรธ ความหลง กลุ่มมุ่นนี้ ย่อมฆ่าสัตว์ก็ได้ ลักทรัพย์ก็ได้ คบชู้ก็ได้ พุดเท็จก็ได้ สิ่งใดเป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์ สิ้นกาลนาน บุคคลผู้โลภ ผู้โกรธ ผู้หลง ย่อมชักชวนผู้อื่นเพื่อความเป็นอย่างนั้นก็ได้ แล้วทรงให้ชาวกาลามโคตร ตอบด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล มีโทษ ผู้รู้ดีเตียน ใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์

แล้วทรงตรัสต่อไปว่า บุคคลผู้ไม่โลภ ผู้ไม่โกรธ ผู้ไม่หลง ไม่ถูกความโลภ ความโลภ ความหลงครอบงำ มีจิตไม่ถูกความโลภ ความโกรธ ความหลง กลุ่มมุ่นนี้ ย่อมไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่คบชู้ ไม่พุดเท็จ สิ่งใดเป็นไปเพื่อเป็นประโยชน์ เพื่อสุขสิ้นกาลนาน บุคคลผู้ไม่โลภ ผู้ไม่โกรธ ผู้ไม่หลง ย่อมชักชวนผู้อื่นเพื่อความเป็นอย่างนั้นก็ได้ แล้วทรงให้ชาวกาลามโคตร ตอบด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ไม่มีโทษ ผู้รู้สรรเสริญ ใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข เมื่อใด ชาวกาลามโคตรพึงรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้สรรเสริญ ธรรมเหล่านี้ใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข เมื่อนั้นควรเข้าถึงธรรมเหล่านั้นอยู่

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

เมื่ออริยสาวกนั้น ปราศจากความโลภ ปราศจากความพยาบาท ไม่หลงแล้ว มีสัมปชัญญะ มีสติ มั่นคง มีใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แผ่ไปตลอดทิศ ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวาง แผ่ไปตลอดโลกทั่วสัตว์ทุกข์เหล่าในที่ทุกสถาน ด้วยใจอันประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อันไพบุลย์ ถึงความเป็นใหญ่ หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ อริยสาวกมีจิตไม่มีเวรอย่างนี้ ไม่มีความเบียดเบียนอย่างนี้ ไม่เศร้าหมองอย่างนี้ มีจิตผ่องแผ้วอย่างนี้ ย่อมได้รับความอุ้มใจ 4 ประการในปัจจุบันว่า

1. ถ้าปรโลกมีจริง ผลวิบากของกรรมทำดีทำชั่วมีจริง เหตุนี้เป็นเหตุให้เราเมื่อตายไป จักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์
2. ถ้าปรโลกไม่มี ผลวิบากของกรรมทำดีทำชั่วไม่มี เราไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน ไม่มีทุกข์ เป็นสุข บริหารตนอยู่ในปัจจุบันนี้
3. ถ้าเมื่อบุคคลทำอยู่ เชื่อว่าทำบาป เราไม่ได้คิดความชั่วให้แก่ใครๆ ไหนเลยทุกข์จักมาถูกต้องเรา ผู้ไม่ได้ทำบาปกรรมเล่า
4. ถ้าเมื่อบุคคลทำอยู่ ไม่เชื่อว่าทำบาป เราก็ได้พิจารณาเห็นตนว่าเป็นคนบริสุทธิ์แล้วทั้งสองส่วน อริยสาวกมีจิตไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน ไม่เศร้าหมองอย่างนี้ มีจิตผ่องแผ้วอย่างนี้ ย่อมได้รับความอุ้มใจ 4 ประการนี้ในปัจจุบัน (เกสบุตรสูตร พระไตรปิฎก ฉบับหลวง เล่มที่ 20 ข้อที่ 505 หน้า 179-184)

ข้อห้ามมิให้เชื่อโดยอาการ 10 อย่าง ซึ่งเรามักจะเรียกกันว่า กาลามสูตร 10 ข้อ ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันตนเองไม่ให้เราตกเป็นเหยื่อ หรือเป็นเครื่องมือของคนอื่น ซึ่งพระองค์ตรัสไว้มิได้หมายความว่า ไม่ให้เราเชื่อ แต่ทรงตรัสไว้ เพื่อให้เราพิจารณาตามความเป็นจริง โดยใช้สติและปัญญาพิจารณาในแต่ประเด็น ยกตัวอย่าง เช่น ข้อที่ 1 อย่าได้ยึดถือตามถ้อยคำที่ได้ยินได้ฟังมา หมายถึง เมื่อเราได้ยินได้ฟังมาเองก็ตาม หรือฟังต่อจากคนอื่นมาก็ตาม อย่าฟังไปหลงเชื่อ ต้องพิจารณาให้รอบคอบด้วยสติปัญญาให้ดีเสียก่อน ไม่อย่างนั้นเราจะกลายเป็นเหยื่อให้พวกมิถิฉาชีพ แก๊ง Call Center หลอก ดังที่ท่านจะเห็นเป็นข่าวแทบทุกวัน ข้อ 3 อย่าได้ยึดถือตามถ้อยคำสืบๆ กันมา หมายถึง บางถ้อยคำที่ไม่ถูกต้อง แม้จะจดจำสืบต่อกันมานานๆ ก็ตาม แต่ถ้าเราสามารถพิสูจน์ได้ว่า ถ้อยคำนั้นเป็นไม่ใช่ของจริง เช่น ประวัติศาสตร์ที่เราเชื่อสืบต่อกันมา แต่เมื่อมีหลักฐานใหม่ที่น่าเชื่อถือมากกว่า มาหักล้างหลักฐานเดิมหรือความเชื่อเดิม เราก็ต้องใช้สติปัญญาพิจารณาให้ถ่องแท้ว่า อย่างใดน่าเชื่อถือกว่ากัน โดยไม่เอาความเห็นหรือความรู้สึกไปตัดสินในประเด็นนั้นๆ เป็นต้น ข้อ 3 อย่าได้ยึดถือโดยตื่นข่าวว่า ได้ยินอย่างนี้ หมายถึง เขาเล่าลืออะไรกันมาก็อย่าฟังไปเชื่อโดยไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้ เช่น ข่าวที่เคยบอกขูดหลุมเสาเพื่อจะปลุกบ้าน แต่น้ำออกมาเต็มหลุม ก็ไปเล่าลือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ พากันไปตักไปดื่มกินโดยเชื่อว่าจะสามารถรักษาโรคได้บ้าง จะเป็นสิริมงคลบ้าง บางคนอดไม่ได้ก็จะตีเป็นหอยบ้าง เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความเชื่อในพระไตรปิฎกนั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนเป็นข้อห้ามมิให้เชื่อโดยอาการ 10 อย่าง ที่ทรงตรัสกับชาวกาลามะ ไม่ใช่ไม่ให้เชื่อ แต่ให้ใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อน โดยสอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านั้นเป็นอกุศลหรือมีโทษ ก็ให้ละเสีย และเมื่อใดสอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านั้นเป็นกุศลหรือไม่มีโทษ ก็ให้ถือปฏิบัติ

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

พระพุทธองค์ ทรงตรัส ชัดเจนยิ่ง
ห้ามไม่ให้ เชื่อใครก่อน ขึ้นตอนดล
เชื่อความจริง สิ่งที่พบ จบมีหลัก
เชื่อเพราะจริง สิ่งถูกต้อง มองเห็นชัย
กาลามสูตร สิบข้อ ขอให้ใช้
มิจฉาชีพ ชั่วช้า ใจسامานย์

สิบข้อจริง ยิ่งใหญ่ ใช้ได้ผล
ปัญญาค้น จนชัด จึงตัดใจ
แจ้งประจักษ์ ชัดเจน เห็นโปร่งใส
เชื่อแล้วได้ ผลดี ที่ต้องการ
ป้องกันได้ ดีด้วย ช่วยเรียกขาน
โปรดเรียกขาน สิบข้อ ต่อกรเอย...

บทสรุป

ความเชื่อในสังคมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปหลังจากคนไทยหันมานับถือพระพุทธศาสนา ได้มีโอกาสศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วน้อมนำมาปฏิบัติทำให้เกิดการรู้แจ้งเห็นจริงบรรลุดุริยธรรมตามคำสอน ที่ยังไม่บรรลุดุริยธรรมก็ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้น้อมนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงทำให้หลงเชื่อในเรื่องที่ไม่ถูกต้องดำรงชีวิตในทางที่ผิด ถูกหลอกลวงโดยอุบายต่าง ๆ ทำให้ชีวิตประสบพบแต่ความทุกข์มีปัญหารุกเร้าเข้ามาในชีวิตไม่หยุดหย่อน บางคนถึงกับเสียทรัพย์สินที่สะสมมาตลอดชีวิต บางคนเสียทั้งเงินเสียทั้งตัวทนต์ไม่ไหวต้องฆ่าตัวตายไปก็ไม่ใช่น้อย แต่ถ้าทุกคนหันมาน้อมนำคำสอนเกี่ยวกับหลักความเชื่อ ๑๐ ประการในเกสบุตรสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ชาวกาลามะ หมู่บ้านเกสบุตรนิคม แคว้นโกศล ซึ่งไม่ให้เชื่อสิ่งใด ๆ อย่างมกมายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณและโทษเสียก่อนแล้วจึงเชื่อก่อนนำไปปฏิบัติ ก็จะทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ถ้อยคำใคร ได้ฟังมา อย่าฟังเชื่อ
ถ้อยคำใด ได้สืบมา ว่านานลือ
อย่าตื่นข่าว เล่ามา ว่าอย่างนี้
แม้ตำรา มีมานาน นั้นต้องจริง
อย่าเตาเอง เกรงจะผิด คิดถ้วนถึ
คาดคะเน ไม่แน่ ไม่แท้กัน
อย่าตริก็ตาม อาการ งานเสียหาย
แม้สิ่งใด ไปตรงจิต ที่คิดมา
อย่าเชื่อใจ ในผู้พูด สูตรเหมาะสม
สมณะ นี้เป็นครู ดูสำคัญ
พุทธองค์ ทรงสอน ผ่านยาวสั้น
ใช้ปัญญา แยกยล จนแจ้งใจ

พิสูจน์น้ำ พิสูจน์เนื้อ ค่อยเชื่อถึ
จักเชื่อถึ คือพิเคราะห์ เจาะว่าจริง
สืบให้ดี มีมูลไหม ไขทุกสิ่ง
ตรงทุกสิ่ง จริงแน่ ของแท้กัน
ปัญญามี ใ้มาใช้ มา พาสุขสันต์
จริงเท่านั้น แน่ชัด จึงจัดมา
ไม่มั่งง่าย งดความจริง สิ่งศึกษา
ต้องเร่งหา ว่าความจริง ที่ยิ่งกัน
เร่งระดม ดูความจริง ยิ่งสร้างสรรค์
คำสอนนั้น ท่านเป็นจริง หรือสิ่งใด
ที่สำคัญ นั้นต้องจริง ยิ่งโปร่งใส
จึงเชื่อได้ ทำแล้วดี มีสุขเอย....

.....

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา, **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 20**, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2525.
- ภิญโญ จิตธรรม. **ความเชื่อ**, สงขลา มงคลการพิมพ์, 2522
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. **ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2536.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**, กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (17 พฤษภาคม 2567), สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2567 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/entertainment/1127280>.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์. (13 มิถุนายน 2567), สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/2792986>.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์. (18 มิถุนายน 2567), สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2793980>.
- หนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์. (13 มิถุนายน 2567), สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2567 จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_4625135.
- เรื่องฮอตในรอบสัปดาห์. **ตำนานความเชื่อของคนไทย**, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 จาก <https://www.sanook.com/horoscope/18089/>.
- Chiang Mai University. **สังคมไทยกับสังคมชนบท**, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 จาก https://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352332/3.pdf.
- Digital School Thailand 4.0. **ความเชื่อ**, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 จาก http://www.digitalschool.club/digitalschool/health4-6/health5_1/lesson7/7_3.php.
- sanook.com. **พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ LEXITRON**, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 จาก <https://www.sanook.com/dictionary/dict/all/search/>.